

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **S., spol. s r. o., C.**, IČO: X., právne zastúpeného JUDr. R. A. a P., L., proti odporcovi **S. - I. s.r.o., D.**, IČO: X., právne zastúpenému JUDr. L. H., advokátom, V., o **zaplatenie 41 837,98 Eur (1 260 410,80 Sk) s príslušenstvom**, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 17. mája 2012, č. k. 4Cb/18/2005-632, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 17. mája 2012, č. k. 4Cb/1812005-632 **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Bratislave rozsudkom zo dňa 10. 02. 2010, č. k. 4Cb 18/2005-564 návrh navrhovateľa zamietol a navrhovateľovi uložil povinnosť zaplatiť 16 677,45 Eur na náhradu trov konania odporcu. V odvolaní rozhodnutia uviedol, že žalobou, doručenou súdu dňa 27. 04. 2001, sa navrhovateľ domáhal, aby súd zaviazal odporcu na zaplatenie istiny v sume 1 260 410,80 Sk, ktorá predstavuje nájomné podľa bodu 4.3 písm. b/ nájomnej zmluvy zo dňa 25. 03. 1999, vrátane dane z pridanej hodnoty, vyúčtované faktúrou č. 286/2001 zo dňa 19. 02. 2001. Súd prvého stupňa zistil, že nájomná zmluva je platná a ustanovenie bodu 2.9. zmluvy je obsahovo jednoznačne dohodou o zmluvnej pokute a je právne irelevantné, že formálne táto dohoda neobsahuje výslovne pomenovanie zmluvná pokuta. Podľa súdu je nesporné, že navrhovateľ porušoval svoje povinnosti ustanovené v bode 2.9. zmluvy počas obdobia od 06. 05. 1999, kedy uplynulo 45 dní od podpisu zmluvy, až do ukončenia prevádzky S. Š. v obchodnom centre, preto prislúcha odporcovi nárok na odpočítanie čiastky 5 000,-- Sk denne z nájomného za každý deň po 06. 05. 1999. Odporca v dôsledku toho, že navrhovateľ porušil ustanovenie bodu 2.9. zmluvy, si svoj nárok vyúčtoval fa č. 20001116 voči spoločnosti S. V., s. r. o., vo výške 1 054 947,20 Sk. Súd konštatoval, že i po odpočítaní

45-dňovej lehoty s odporcom vyfakturovanej čiastky, sa vzájomné pohľadávky účastníkov sporu vzájomne kryjú, čo do žalovanej výšky, a preto takáto zmienka z hľadiska obrany navrhovateľa je bezpredmetná. Súd prvého stupňa s poukazom na ust. § 358 a nasl. Obchodného zákonníka, ako aj s poukazom na ust. 580 a nasl. Občianskeho zákonníka uzavrel, že v prejednávanej veci sú obe pohľadávky rovnakého druhu, spôsobilé na započítanie, splatné a nepremlčané, a preto má za to, že jednostranný započítací prejav odporcu spôsobil zánik pohľadávok vo výške, v ktorej sa navzájom kryli, preto žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol podľa ust. § 142 ods. 1 O. s. p.

Na odvolanie navrhovateľa Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 27. 09. 2011, sp. zn. 2 Obo 33/2010, rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie s tým, že rozhodnutie súdu o zániku záväzku odporcu je predčasné, nakoľko súd prvého stupňa ani v ďalšom konaní započítací prejav odporcu, čo do určitosti započítavanej pohľadávky neposudzoval.

V napadnutom rozhodnutí súd prvého stupňa uviedol, že po vypočutí svedkov sa náležite zaoberal vzneseným kompenzačným nárokom, náležite ho preveroval a zistil, že je daný. Uplatnením kompenzačného protinávrhu si podľa súdu prvého stupňa odporca odpočítal dohodnutú dennú sankciu ako zmluvnú pokutu tak, ako sa účastníci dohodli v nájomnej zmluve v bode 2.9, v ktorom je uvedené, že v prípade nedodržania termínu má nájomca právo odpočítať si z nájomného 5 000,-- Sk za každý deň, presahujúci účastníkmi zmluvy stanovený termín. Súd prvého stupňa uzavrel, že v súlade s týmto zmluvným dojednaním si uplatnením kompenzačnej námietky do výšky žalovanej sumy, odporca uplatnil právo na odpočítanie zmluvnej pokuty z nájomného. Preto po preskúmaní tejto kompenzačnej námietky dospel súd prvého stupňa k záveru, že táto je dôvodná, z ktorého dôvodu žalobný návrh ako nedôvodný zamietol.

Napokon súd prvého stupňa uviedol, že o trovách konania rozhodne samostatným uznesením, po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa podal odvolanie navrhovateľ a žiadal napadnuté rozhodnutie zmeniť tak, ako to navrhovateľ uvádza v petite svojho návrhu na začatie konania zo dňa 18. 04. 2001 s priznaním náhrady trov konania. Podľa názoru navrhovateľa postupom

súdu prvého stupňa sa mu odňala možnosť konať pred súdom, keďže boli súdom prvého stupňa zamietnuté ním navrhnuté dôkazy na výsluch, resp. dopočutie svedkov Mag. T. S. a Ing. D. D., ktoré dôkazy navrhol vykonať vzhľadom na právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, vyslovený v uznesení zo dňa 20. 05. 2009, sp. zn. 30bo/9512008, ako aj v uznesení zo dňa 27. 09. 2011, sp. zn. 2 Obo 33/2011.

Odvolať má ďalej za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, keďže základom pre konštatovanie stavu, ako vyzeral vstup do spornej prevádzky - predajne ACTIVE MODA, boli fotografie s dátumom vyhotovenia z novembra 2000. Napriek týmto fotografiám, svedkovia Ing. D. D., Ing. E. O., M. Š. a A. J. potvrdili, že začiatkom mája 1999 boli vykonané práce na zmene obchodného označenia prevádzky Š. M. na A. M., vrátane zmien na všetkých reklamných tabuliach v obchodnom centre, spojených s týmto označením.

Navrhovateľovi nie je zrejmé, prečo sa súd prvého stupňa v odôvodnení napadnutého rozhodnutia nezaoberal výpoveďou A. J.. Poukázal aj na svedeckú výpoveď Ing. D. D. zo dňa 02. 10. 2007, z ktorej vyplýva, že obchodným označením ich prevádzky bolo pred zmenou iba logo s názvom SPORT MODA a po zmene z mája roku 1999 logo s názvom ACTIVE MODE. Ďalej poukázal, že svedecké výpovede boli súdom prvého stupňa vyhodnocované iba okrajovo. Napriek tomu podľa názoru odvolateľa, výpoveď svedka Ing. D. považuje súd prvého stupňa za kľúčovú pri preukázaní údajného porušovania predmetnej zmluvnej povinnosti podľa bodu 2.9 aj po 45 dňoch. Zdôraznil, že tento svedok pritom uviedol, že výkladová časť sa menila vždy sezónne, ale je si istý, že obchodné označenie prevádzky zmenené určite bolo.

Odvolať upozornil aj na skutočnosť, že písomný právny úkon započítania, ktorý uskutočnil odporca listom zo dňa 21. 02. 2001, je podľa ust. § 581 ods. 2 druhá veta Občianskeho zákonníka, právnym úkonom od samého počiatku absolútne neplatným, keďže odporca v tej istej dobe započítaval svoju ešte splatnú pohľadávku voči vtedy ešte nesplatnej pohľadávke navrhovateľa. Podľa odvolateľa, odporca v tomto konaní neuniesol dôkazné bremeno na preukázanie skutočnosti, že navrhovateľ porušil a nedodrжал svoju zmluvnú povinnosť podľa bodu 2.9. nájomnej zmluvy počas obdobia 618 dní, a že preto odporcovi vzniklo právo vyúčtovať si zmluvnú pokutu, resp. akúkoľvek peňažnú pohľadávku vo výške

3 090 000,-- Sk (5 000,-- Sk za deň).

Odporca sa k podanému odvolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky prejednal vec podľa ust. § 212 ods. 1 a § 214 ods. 2 O. s. p., bez nariadenia pojednávania a v medziach dôvodov odvolania, pričom dospel k záveru, že sú splnené predpoklady pre zrušenie napadnutého rozhodnutia.

Predmetom konania je nárok navrhovateľa na zaplatenie 41 837,98 Eur z titulu nájomného za užívanie nebytových priestorov, O podanom návrhu rozhodol súd prvého stupňa rozsudkom zo dňa 10. 02. 2010 č. k. 4Cb 18/2005-564 tak, že návrh v plnom rozsahu zamietol. Vychádzal zo skutočnosti, že odporcovi za porušenie nájomnej zmluvy navrhovateľom vznikla pohľadávka z titulu zmluvnej pokuty, ktorú započítal s pohľadávkou navrhovateľa. Keďže záväzok odporcu voči navrhovateľovi zanikol, súd prvého stupňa považoval žalobu za nedôvodnú.

Na odvolanie navrhovateľa odvolací súd uznesením zo dňa 27. 09. 2011, č. k. 2 Obo 3312010-586 rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Vo svojom zrušujúcom uznesení odvolací súd okrem iného uviedol, že v danom prípade započítaná časť zmluvnej pokuty nie je časovo ohraničená a konštatoval, že vyvolať zákonom dané právne účinky môže len právny úkon, ktorý je určitý. Z tohto dôvodu, aby mohlo dôjsť k riadnemu započítaniu pohľadávok, je nutné započítavané pohľadávky dostatočne identifikovať, aby bolo zrejmé, ktoré pohľadávky a do akej výšky vykonaným zápočtom zanikajú. Preto, pokiaľ sa započítavajú viaceré pohľadávky a pohľadávky, ktoré vo svojom súčte prevyšujú pohľadávku veriteľa, je k platnému zániku záväzku nutné, by zo započítacieho prejavu bolo zrejmé, ktorá časť započítavaných pohľadávok je predmetom zápočtu. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dospel k záveru, že súd prvého stupňa ani v ďalšom konaní predmetný započítací prejav čo do určitosti započítavanej pohľadávky odporcu v zmysle uvedeného neposudzoval.

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, zo dňa 17. mája 2012, č. k. 4Cb 18/2005-632 je zrejmé, že súd prvého stupňa v ostatnom konaní vypočul navrhovateľom uvedených svedkov Ing. E. Š. a JUDr. Ing. V. Č.. Zo zápisnice o pojednávaní zo dňa

12. 04. 2012, č. 1. 613, vyplýva, že súd predvolal na ďalšie pojednávanie svedkov, navrhnutých navrhovateľom, a to Mgr. T. S. a A. J. K vypočutiu týchto svedkov však nedošlo, keďže týmto svedkom nebolo vykázané doručenie predvolania na adresu, uvedenú navrhovateľom. Súd prvého stupňa ďalej uviedol, že kompenzačný návrh odporcu, ktorým si uplatnil zmluvnú pokutu, súd podrobne preskúmaval a dospel k záveru, že je tento návrh odporcu dôvodný.

Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky, súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu.

Vyjadruje to aj znenie ustanovenia § 157 ods. 2 O. s. p., podľa ktorého v odôvodnení rozsudku uvedie súd podstatný obsah prednesov, stručne a výstižne vyloží, ktoré skutočnosti má preukázané a ktoré nie, o ktoré dôkazy oprel svoje skutkové zistenia a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov spravoval, prečo nevykonal i ďalšie dôkazy, a posúdi zistený skutkový stav podľa príslušných ustanovení, ktoré použil.

Odôvodnenie má obsahovať dostatok dôvodov a ich uvedenie má byť zrozumiteľné. Súd je povinný formulovať odôvodnenie spôsobom, ktorý zodpovedá základným pravidlám logického, jasného vyjadrovania a musí spĺňať základné gramatické, lexikálne a štylistické hľadiská. Účelom odôvodnenia súdneho rozhodnutia je predovšetkým doložiť správnosť rozhodnutia súdu, pričom odôvodnenie je zároveň aj prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutia a nástrojom ochrany pred svojvôľou súdnej moci. Odôvodnenie rozsudku by malo účastníkom konania dovoliť posúdiť, ako súd v ich veci vyložil a aplikoval príslušné právne predpisy a akými úvahami sa spravoval pri svojom rozhodovaní vo veci samej.

Súd prvého stupňa však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu, uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa, ktoré

stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Iba takéto rozhodnutie je odvolacím súdom preskúmateľné a účastníkom umožňuje posúdiť postup súdu.

Podrobným preskúmaním odôvodnenia napadnutého rozhodnutia dospel odvolací súd k záveru, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia tieto požiadavky nespĺňa. Z tohto odôvodnenia skutočne, ako na to poukazuje i navrhovateľ v podanom odvolaní, nemožno zistiť žiadne vecné dôvody, pre ktoré súd prvého stupňa nevykonal odvolateľom navrhovaný dôkaz, a to vypočutie svedkov Mag. T. S., A. J. a Ing. D. D.. Tomuto procesnému právu navrhovateľa zodpovedá povinnosť súdu o vznesených návrhoch na vykonanie dôkazov rozhodnúť. Pokiaľ súd takýmto návrhu nevyhovie, vo svojom rozhodnutí má vyložiť, z akých dôvodov vo vzťahu k hmotnoprávnym predpisom, ktoré aplikoval a k právnym záverom, ku ktorým dospel na základe skutkového stavu veci, navrhnuté dôkazy nevykonal (§ 157 ods. 2 O. s. p.). S týmto návrhom sa súd prvého stupňa v napadnutom rozhodnutí dostatočne nevyporiadal, keďže konštatoval iba nedoručenie predvolaní.

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najmä však nemožno zistiť, akými úvahami sa súd riadil pri preskúmaní oprávnenosti vznesenej kompenzačnej námietky, resp. uplatnenej zmluvnej pokuty zo strany odporcu, a to s prihliadnutím na všetko, čo vyšlo za konania najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci tak, ako to vyplýva z ustanovenia § 132 O. s. p. V odôvodnení rozhodnutia súd prvého stupňa presne neidentifikoval vzájomné peňažné pohľadávky (nie je zrejmé ich výška a splatnosť), neuviedol, prečo považuje právny úkon započítania za zrozumiteľný a určitý a kedy došlo k vzájomnému stretu, a teda k zániku pohľadávok.

Odvolací súd konštatuje, že súd prvého stupňa v napadnutom rozhodnutí a v ostatnom konaní nevenoval pozornosť skutočnostiam, ktoré boli zdôraznené v skoršom zrušovacom rozhodnutí odvolacieho súdu. Súd prvého stupňa sa opätovne stotožnil s tvrdením odporcu, bez iného potrebného vykonania dokazovania, a to najmä skúmaním určitosti započítacieho prejavu. Odvolací súd v tomto smere ďalej poukazuje na odôvodnenie svojho uznesenia zo dňa 27. 09. 2011, sp. zn. 2 Obo 33/2011 a opätovne zdôrazňuje, že v prípade započítania dennej sankcie, určitosť právneho úkonu predpokladá jej identifikácia uvedením časového

obdobia, bez ktorého určenia nemožno vyvodit' splatnosť započítavanej pohľadávky, ako predpoklad vzájomného stretu a zániku započítavaných pohľadávok.

K znakom právneho štátu a medzi jeho základné hodnoty patrí neoddeliteľne princíp právnej istoty (čl. 1 ods. 1 ústavy, napr. PL. ÚS 36/95), ktorého neopomenuteľným komponentom je predvídateľnosť práva. To znamená okrem iného aj to, že každý adresát normy sa môže dôvodne spoliehať na to, že všeobecný súd nielenže bude platné právo aplikovať, ale i na to, že bude rešpektovať právny názor, ktorým je viazaný, ak mu takúto povinnosť ukladá zákon. Opačný prístup už sám osebe predstavuje porušenie základného práva na súdnu ochranu, ako aj práva na spravodlivý proces.

Ani nezávislosť sudcov všeobecných súdov pri ich rozhodovaní podľa § 2 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákona o sudcoch a prísediacich") nie je absolútna a bez akýchkoľvek hraníc a podmienok. Keby sa nezávislosť chápala tak, že sudca môže rozhodnúť hocijako, viedlo by to k svojvôli, pretože v takom prípade by sudca sám tvoril právo podľa svojich predstáv a vystupoval by ako zákonodarca. V právnom štáte to nemožno takto vysvetľovať. Tomu nasvedčuje aj samotný text vyššie citovaného ustanovenia, v zmysle ktorého sudca musí rozhodovať v súlade so zákonom. Ak musí sudca rozhodovať v súlade so zákonom, potom je povinný rešpektovať i zákonom stanovené hranice pre jeho rozhodovanie. Takouto hranicou, stanovenou zákonom, je aj povinnosť rešpektovať zásah do obsahového rozhodovania zo strany iného súdu, ak takéto obmedzenie vyplýva zo zákona.

V tomto prípade bolo takýmto zákonným ustanovením ustanovenie § 226 O. s. p., ktoré jednoznačne ustanovuje, že ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie na nové rozhodnutie, je súd prvého stupňa viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.

Takáto povinnosť vyplýva aj z ustanovenia § 2 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich, podľa ktorého za podmienok, ustanovených osobitnými predpismi, ktorým je napríklad Občiansky súdny poriadok, je sudca viazaný aj právnym názorom, ktorý vyslovil vo svojom rozhodnutí súd vyššieho stupňa.

Uvedeným postupom obmedzil tak súd prvého stupňa navrhovateľa v jeho práve na spravodlivé konanie a pri podaní opravného prostriedku vo vzťahu k zákonom vymedzeným odvolacím dôvodom, v dôsledku čoho mu odňal možnosť konať pred súdom. Odvolanie navrhovateľa, podané z tohto dôvodu, je preto opodstatnené.

Vzhľadom na uvedené zistenia Najvyšší súd Slovenskej republiky preto napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave podľa § 221 ods. 1 písm. f/ a ods. 2 O. s. p. zrušil a vec vrátil tomuto súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, v ktorom s poukazom na ustanovenie § 224 ods. 3 O. s. p. rozhodne o trovách celého konania.

Podľa § 226 O. s. p. je pre Krajský súd v Bratislave, ktorému sa vec vracia na ďalšie konanie, právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky záväzný.

Toto rozhodnutie bolo prijaté rozhodnutím senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 22. novembra 2012

JUDr. Beata Miničová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Hana Segečová